

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒๙ ประจำวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

โรคเหี่ยวกล้วย หรือโรคตายพราย หรือโรคปานามา

(Fusarium Wilt Disease)

เดือนเกษตรกรชาวสวนกล้วยทุกภาคของประเทศไทยโดยเฉพาะจังหวัดในเขตภาคใต้ เช่น จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และภาคเหนือแถบชายแดนประเทศพม่า เช่น จังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะแหล่งปลูกกล้วยหอมที่สำคัญ เผ่าระวังโรคเหี่ยวสายพันธุ์ TR4 ในกล้วยหอม ซึ่งเป็นโรคพืช กักกันไม่เคยพบการระบาดในประเทศไทยมาก่อน และกำลังแพร่ระบาดอยู่ในหลายประเทศแถบอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย จีน ไต้หวัน อินเดีย ปากีสถาน และเมียนมา ดังนั้น เกษตรกรผู้ ปลูกกล้วยโดยเฉพาะกล้วยหอมเขียวหรือกล้วยหอมคาเวนดิชซึ่งเป็นพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคเหี่ยว ควรหมั่น สํารวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อสงสัยว่ากล้วยอาจเป็นโรคนี้อันตราย ให้แจ้งเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร อําเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อตรวจสอบวินิจฉัยการระบาด และแจ้งให้กรมส่งเสริมการเกษตร ทราบเพื่อดําเนินการต่อไป และขอให้เกษตรกรห้ามนำพันธุ์กล้วยที่มาจากประเทศที่พบการระบาดเข้ามา ปลูกในประเทศไทยโดยเด็ดขาด

เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา *Fusarium oxysporum* f. sp. *cubense* Tropical race four (TR4)

ลักษณะอาการ

โรคนี้เกิดจากระบบท่อลำเลียงของพืชถูกทำลาย โดยเชื้อเข้าสู่รากและแพร่กระจายสู่ระบบท่อน้ำพืชเป็นสาเหตุทำให้เกิดอาการเนื่อเยื่อตายเป็นสีน้ำตาลในท่อลำเลียงของลำต้นเทียมกล้วย และ ลูกกลมขึ้นสู่ก้านใบ อาการภายนอกทำให้โคนใบแก่ด้านบนอกมีสีซีด เหลือง และผืนใบเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล โดยเริ่มจากขอบใบเข้าสู่กลางใบ และใบหักพับภายใน ๑ - ๒ สัปดาห์ ทำให้เห็นอาการใบเหลืองจากใบ ล่างขึ้นไป ต่อมาใบและกิ่งเริ่มเหี่ยว และร่วง เซลล์ตามขอบใบตาย และทำให้ต้นตายในที่สุด บางครั้งอาจ พบอาการผลอาจเน่าและร่วง รากอาจจะเจริญออกทางด้านข้าง และเน่าภายหลัง

การแพร่ระบาด

การแพร่กระจายของเชื้อเกิดจากการนำเอาเหง้าหรือส่วนขยายพันธุ์ที่ติดเชื้อไปปลูก นอกจากนั้น เชื้อยังติดไปกับดิน เศษซากพืช หรือ น้ำที่ท่วมขังแปลง ปัจจัยที่เหมาะสมต่อการเกิดโรค คือ พันธุ์พืชที่อ่อนแอ ความชื้นในดินสูง การระบายน้ำในดินต่ำ เชื้อรา *Fusarium* สายพันธุ์ TR4 มีความสามารถอยู่รอดในดินได้นานมากกว่า ๑๕ ปี

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. หมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง
๒. หากต้องการปลูกกล้วยในพื้นที่ใหม่ ควรเลือกแปลงปลูกที่ไม่เคยพบโรคนี้มาก่อน
๓. ปรับสภาพดินไม่ให้เป็นกรดจัด โดยใส่ปูนขาว หรือโดโลไมท์
๔. รองกันหลุมปลูกด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มาชนิดผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ ใช้เชื้อสดผสมกับรำข้าวละเอียดย และปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอกเก่า) ในอัตราส่วน ๑ : ๔ : ๑๐๐ โดยน้ำหนัก อัตรา ๑๐๐ - ๒๐๐ กรัมต่อหลุม
๕. ควรเลือกหน่อกล้วยจากแหล่งปลูกที่ไม่เคยมีการระบาดของโรคนี้ หรือไม่นำหน่อพันธุ์จาก ต้นตอที่เป็นโรคไปปลูก
๖. ชุบหน่อพันธุ์กล้วยด้วยสารเคมี อีไตรโคอะโซล+ควินโตซีน ๖% + ๒๔% อีซี หรือ คาร์เบน ดาซิม ๕๐% เอสซี หรือ ทีบูโคนาโซล ๔๓% เอสซี อัตรา ๓๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
๗. แปลงปลูกควรมีการระบายน้ำที่ดี ควรระมัดระวังการให้น้ำไม่ให้ไหลผ่านจากต้นที่เป็น โรคไปต้นปกติ
๘. หากพบต้นที่เป็นโรคควรรีบดำเนินการ ดังนี้
  - ๘.๑ ขุดต้นที่เป็นโรคออกไปเผาทำลายนอกแปลงปลูก แล้วโรยด้วยปูนขาวให้ทั่วบริเวณ กอที่เป็นโรค และหลุมที่ขุดต้นเป็นโรคออกไปอัตรา ๑ - ๒ กิโลกรัมต่อหลุม
  - ๘.๒ หวานใต้ทรงพุ่มหรือโรยโคนต้นพืชด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มาชนิดผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ ใช้เชื้อสดผสมกับรำข้าวละเอียดยและปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอกเก่า) ในอัตราส่วน ๑ : ๔ : ๑๐๐ โดยน้ำหนัก อัตรา ๓ - ๕ กก. ต่อต้นหรือต่อกอ
  - ๘.๓ ในแปลงที่มีการระบาดของโรค ควรเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียน
๙. ควรทำความสะอาดอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้กับต้นที่เป็นโรคทุกครั้งก่อนนำไปใช้ใหม่

หมายเหตุ

๑. การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาเป็นการใช้กับต้นกล้วยที่ยังไม่พบโรคตายพรายเกิดขึ้น โดยใช้ หลังจากปลูกกล้วยแล้ว หากต้นกล้วยเกิดโรคตายพรายแล้ว เชื้อราไม่สามารถแทรกเข้าสู่ต้นกล้วยเพื่อไป กำจัดเชื้อราสาเหตุโรคตายพรายภายในลำต้นกล้วยได้เนื่องจากเชื้อโรคเข้าสู่ต้นกล้วยเรียบร้อยแล้ว
๒. โรคเหี่ยวสายพันธุ์ TR4 ยังไม่เคยพบในไทยมาก่อน ดังนั้นวิธีการที่แนะนำเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผล กับโรคเหี่ยวสายพันธุ์อื่นที่พบในประเทศไทย จึงไม่มีการทดลองชัดเจนในไทยสำหรับการป้องกันกำจัด โรคสายพันธุ์นี้

ที่มา : ๑. อภิรัชต์ สมฤทธิ กลุ่มวิจัยโรคพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร
๒. <http://www.fao.org/world-banana-forum/projects/fusarium-tr4/en/>
๓. <http://www.promusa.org/Fusarium+wil>

ที่ปรึกษา : นางสาวสุมนา ลิมาสฤกษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช

เรียบเรียงโดย : นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นางสาวศศิประภา มาราช นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

G

H

I

